

Asia: VN/27419/2020

Luonnon virkistyskäytön strategia

Yleinen lausunto

Voitte tässä lausua yleisesti luonnon virkistyskäytön strategiasta

Kuntoutussäätiö kiittää saamastaan lausuntopyynnöstä. Säätiö ottaa kantaa kansalliseen luonnon virkistyskäytön strategiaan kokonaisuutena ja lausuu seuraavaa.

Kuntoutussäätiön mielestä valmisteltu strategia on tärkeä. Prosessiin on osallistunut monipuolinen joukko eri toimijoita. Luontoympäristöt ovat keskeinen Suomen vahvuus. Niiden kestäväällä käytöllä on kansallista, alueellista ja paikallista merkitystä ihmisten hyvinvoinnin, elinkeinojen kehittämisen ja innovaatiotoiminnan kannalta.

Luontoympäristöt vaikuttavat monella tavoin myönteisesti ihmisten hyvinvointiin, terveyteen ja osallisuuteen. Luonnon ja kestävä elämäntavan välillä on yhteys, jota on tärkeää kehittää edelleen.

Tutkimusten mukaan luonnon läheisyys elinympäristössä vähentää sairastavuutta ja lisää onnellisuutta. Luonnosta saatavat hyvinvointivaikutukset ilmenevät nopeasti ja pysyvät pitkään. Jo noin 15–20 minuuttia luonnossa oleskelua auttaa laskemaan verenpainetta. Verenpainetta alentava vaikutus tulee esimerkiksi istumalla luonnossa tai rauhallisessa puistoympäristössä. Pelkästään luonnon näkeminen ja kuuleminen saa aikaan positiivisia vaikutuksia. Luontokuvat ja -äänet voivat lievittää kipua ja kohentaa mielialaa. (https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja-oppaat/oppaat/tietoa_luonnon_hyvinvointivaikutuksista/Pages/luonnon_vaikutus_hyvinvointiin.aspx#positiiviset_vaikutukset).

Luontoympäristö vaikuttaa positiivisesti myös vuorovaikutukseen. Luonnon avulla suhde omaan itseen ja muihin ihmisiin koetaan myönteisemmäksi. Myös erilaisten ryhmien välinen kanssakäyminen helpottuu. Luonnon tutut piirteet auttavat myös sopeutumaan uuteen ympäristöön. (<https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja->

oppaat/oppaat/tietoa_luonnon_hyvinvointivaikutuksista/Pages/luonnon_vaikutus_hyvinvointiin.aspx#positiiviset_vaikutukset).

Tutkimustiedon (http://www.tts.fi/files/966/Leena_Lof_Luonnon_hyvinvointivaikutukset.pdf) perusteella on voitu todeta mm. että:

- lähellä luontoa sijaitsevilla asuinalueilla sairastuvuus on alhaisempi kuin kaupunkimaisessa ympäristössä (Tourula & Rautio 2014)
- asukkaat kokevat itsensä terveemmiksi, kun ympärillä on paljon vihreää (hollantilaistutkimus, Leppänen & Pajunen 2017)
- 73-88 -vuotiaat olivat todennäköisimmin elossa viiden vuoden seurantajakson jälkeen, jos asunnon lähellä oli puistoja (japanilaistutkimus, Leppänen & Pajunen 2017)
- luonnonläheinen asuinympäristö parantaa toimintakykyä ja vähentävää kuolleisuutta (de Vries ym. 2003)
- ihmiset arvioivat tuntevansa 87 % vähemmän stressiä metsässä tai puistossa käynnin jälkeen (itävaltalaistutkimus, Leppänen & Pajunen 2017).

Kuntoutussäätiö pitää tärkeänä, että luonnon virkistyskäytön kehittämisessä tavoitellaan strategiassa määritellyllä tavalla myös ihmisten välisen eriarvoisuuden vähentämistä. Suomessa ihmisten väliset hyvinvointi- ja terveyserot ovat edelleen suuret. Suomella on paljon mahdollisuuksia hyödyntää luontoympäristöjä kestäväällä tavalla niin, että myös ihmisten väliset hyvinvointierot pienenevät. Sosiaalisen kestävyuden kehittämisessä luontoympäristöjen merkitystä ei vielä ole täysimittaisesti tunnistettu ja hyödynnetty.

Kuntoutussäätiö katsoo, että strategiassa tulisi vielä nykyistä painokkaammin huomioida kaikista haavoittuvimmassa asemassa oleva ihmiset, joilla on moninaisia hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden haasteita - esimerkiksi pitkäaikaistyöttömyyttä, kansansairauksia ja syrjäytymistä.

Kuntoutussäätiö näkee strategiassa kuvatun vision kovin monitahoisena. Sen kiteyttäminen tehostaisi strategian toimeenpanoa. Visiolausekkeessa tulisi näkyä keskeisimmät tavoitteet, eli pyrkimykset eriarvoisuuden vähentämiseen, kansanterveyden paranemiseen (hyvinvointi ja terveys), eri toimijoiden resurssien monipuoliseen hyödyntämiseen sekä uusien palveluiden kehittämiseen.

Kuntoutussäätiö painottaa monipuolista tietopohjaa strategian toimeenpanon tukena ja myös strategian onnistuneisuuden arvioinnin lähtökohtana. Tutkittua tietoa tarvitaan luontoympäristöjen hyvinvointi- ja terveysvaikutusten lisäksi myös mm. siitä, miten eriarvoistumiskehitystä voidaan torjua luontoympäristöjen kestäväällä käytöllä ja kehittämisellä.

Tutkimusta tarvitaan myös eri toimijoiden roolien ja yhteistyömahdollisuuksien selvittämiseen kehittämistyön pohjaksi. Suomessa on paljon hyödyntämätöntä potentiaalia yhteistyön tiivistämisessä ja uudenlaisten kumppanuuksien rakentamisessa yritysten, kolmannen sektorin ja julkisen sektorin välille.

Kuntoutussäätiö näkee tärkeänä, että strategian toimeenpanoon saadaan mahdollisimman laajasti kansalaisyhteiskunnan ja neljännen sektorin toimijat mukaan. Luontoympäristön mahdollisuuksia hyödynnetään laajasti myös muissa kuin luonto- ja liikuntajärjestöissä. Hyviä esimerkkejä tarjoavat lukuisat järjestöt ja säätiöt. Esimerkiksi Miina Sillanpään säätiössä on hyödynnetty innovatiivisella tavalla luontohoivaa ja liikkumista vanhusten toimintakyvyn tukemisessa. Kuntoutussäätiö on segregaatiokehitystä torjuvassa aluetyössään toteuttanut monipuolisesti luonto- ja lähiympäristöretkiä ja muita toimintoja. Kuntoutussäätiön kuntoutuspalveluissa lähiluonnon tarjoamia mahdollisuuksia on hyödynnetty kuntoutujien toiminta- ja työkyvyn tukemiseen, sekä innovoitu uusia toimintakonsepteja yhdessä asiakkaiden kanssa.

Kuntoutussäätiö kannattaa strategialuonnoksen esitystä siitä, että strategian toimeenpanon ja seurannan varmistamiseksi perustettaisiin kansallinen koordinaatioelin, joka vastaisi myös alueellisen koordinaation kehittamisestä. Tähän Kuntoutussäätiö esittää mukaan laajasti kansalaisyhteiskunnan toimijoita.

Johdanto

Voitte tässä lausua luvusta 1: Johdanto (1.1 Hallinnollinen tausta ja työn käynnistäminen, 1.2 Strategian tavoitteet)

-

Luonnon virkistyskäytön nykytila

Voitte tässä lausua luvusta 2: Luonnon virkistyskäytön nykytila (2.1 Käsitteet, 2.1 Seurantatietoa luonnon virkistyskäytöstä, 2.3 Luonnon virkistyskäytön mahdollisuudet Suomessa, 2.4 Luonnon virkistyskäytön resursointi, 2.5 Toimijoiden roolit, 2.6 Lainsäädäntö, 2.7. Luonnon virkistyskäyttöä koskevat muut strategiat ja toimet)

-

Hyödyt

Voitte tässä lausua luvusta 3: Hyödyt (3.1 Terveys ja hyvinvointi, 3.2 Talous ja työelämä, 3.3. Kansalaisuus, kulttuuri ja yhteisöllisyys, 3.4 Ympäristön tila ja virkistyskäytön kestävyys)

-

Tulevaisuuden näkymät

Voitte tässä lausua luvusta 4: Tulevaisuuden näkymät

-

Tavoitteet ja toimintalinjaukset vuoteen 2030 mennessä

Voitte tässä lausua luvusta 5: Tavoitteet ja toimintalinjaukset vuoteen 2030 mennessä (5.1 Missio, 5.2 Visio, 5.3. Strategiset tavoitteet, 5.4 Toimintalinjaukset)

-

Toimeenpano ja seuranta

Voitte tässä lausua luvusta 6: Toimeenpano ja seuranta (6.1 Jatkotyö ja strategian päivittäminen, 6.2 Seuranta, mittarit ja indikaattorit, 6.3 Viestintä)

-

Kuitunen Soile
Kuntoutussäätiö